

Fortuna Lazar

PODOBE OBRAZOV

1.–30. 12. 2023

artKIT

Podobe obrazov — one

V iskanju čistine sebstva

Kaj je pravi obraz, kaj je čistina sebstva, prava podoba obraza in kaj sploh je podoba? Na površju vidnega je obraz, s katerim se reprezentiramo, opazujemo in smo opazovani, vidimo in nas vidijo drugi, razbiramo, ustvarjamo podobe, s katerimi komuniciramo s svetom v svet. Življenjske okoliščine od nas zahtevajo nešteto življenjskih vlog in podob.

Ko gledamo ali opazujemo obraze, naše podzavestno delovanje ustvari, razbere skozi izraz obraza in mimiko neko podobo, ki nastaja na obrazu. A podobe so lahko varljive, izmuzljive, iskrene ali manipulativne, podobe, ki nosijo lastno masko na maski in še in še. Simbolnost obraza nosi mnogo globlji pomen in vlogo, kot se je zavedamo na prvi pogled. V želji po sprejetju in socialni identiteti bodisi v družbo, službo, skupino ipd. igramo določene vloge, ki smo lahko potem na podlagi teh bodisi sprejeti ali ne v željeno ali potrebno.

Obraz je dirigent telesa, ki reprezentira celoto in usmerja orkester nešteti podob. Je vstopno polje v značaj in čustveno stanje drugega, lahko pa je tudi ogledalo nas samih, kajti v izraznih podobah, ki jih opazujemo, lahko tudi najdemo in zagledamo sami sebe. Podobe obrazov vsebujejo tolikšne prefinjenosti, pomene, funkcije, zaščitne fasade in filtre, zaprtosti izraznosti, odprtosti umetnih mask, ki si jih ljudje nadevajo na svojo obrazno mimiko, kot tudi igrajo z njo v sami izbrani vlogi, da je včasih težko zaznati, kdaj ljudje nosimo prave obraze in kdaj se ustavimo in dovolimo, da lahko drugi pogleda v nas in naše jedro. Kdaj obstanemo in odložimo podobe? Kdaj lahko zaznamo iskrenost, kdaj lahko razberemo umetno masko in izkrivljenost, pretvarjanje ljudi in kdaj srčnost in naravni nasmeh?

Več kot vmesen je tako etimološki pomen besede obraz, ki je prvotno pomenil izrezana podoba.

Izrezane podobe imajo določene vloge v družbi, v odnosu, kdaj jih igramo, kdaj jih moramo igrati, kdaj si tega želimo z maskami ali brez, podob imamo nešteto in njihova uporaba se spreminja mnogokrat. Tako kot imajo kameleoni lastnost spreminjanja barv in s tem prilagajanje na okolje, bodisi da se zlijejo z njim in prilagodijo, izstopijo iz njega in postanejo vidni, predstavlja človeški obraz tudi za nas neke vrste kameleonsko spreminjanje barv oz. izraznosti podob, pri čemer lahko, ko moramo, želimo ali potrebujemo, vstopamo kadarkoli v različne maske in vloge ali seveda v resničnost lastnega obraza glede na okolje in prostor, v katerem se nahajamo.

Tudi podobe lahko nosijo maske. Družbeno nesprejeto je igranje nepristnega obraza, ki laže, slepi ali je slepilo samo in posledično vodi do izgube obraza in njegove verodostojnosti. Čeprav

v praksi vidimo, da je na žalost lahko tudi drugače. Iz posameznika preidimo zdaj na skupino, kolektiv in družbo. Prispeli smo do mask, ki si jih nadevajo tudi same družbe. Pomešajmo vse skupaj z družbenimi normami in kodeksi, socialnimi vedenji in kulturami družbe, osebno kompleksnimi stanji tako posameznika kot družbe, psihologije značajev in čustev in pogledimo skozi široki kalejdoskop. Dobrodošli na največjem svetovnem odru šelestečih podob obrazov!

Kaj je v obrazu tisto, kar v nas zbuja bodisi domačnost, naklonjenost, odpor ali odtujenost? Kdaj si želimo kaj pokazati in sporočiti z mimiko in izrazom, kdaj želimo v zamiku obrnjeni stran kaj skriti, prikriti? In morda je res, da nosimo več obrazov, podob, ki pa so lahko tudi vsi pravi obrazi in prave podobe v tistem trenutku, ko jih živimo. Kdaj pa podobe in maske tudi potrebujemo, saj s tem varujemo svoj notranji svet, v katerega ne želimo spuščati določenega ali sveta in želimo preprečiti vstop v naš pravi značaj, stanje ali počutje. Pomembnosti mask in podob so neštete, odvisno od življenjskih parametrov in spremenljivk. Vedeti, s katerim jadrnom podobe pluti v določenih življenjskih tokovih in morjih, kdaj jadro spremeniti, spustiti ali razpreti, je vedenje, ki se ga učimo vsi in pri čemer je vsem nam skupni učitelj življenje samo, ki nas spremlja in uči od začetka in do konca naših dni.

V primeru modne fotografije objektivnost ne traja dolgo. Kulise so postavljene, podobe so narejene, željeni učinki napravljeni, izgrajeni in ustvarjeni. Pa vendar se zgodi neki magični zamik znotraj samega obraza. Naravna eteričnost človeškega ostaja nedotakljiva, pa če jo želimo še tolikokrat upodobiti v srečališču postavljenih kulis in lepotnih ličil in okrašenih podob.

V ozadju vsega živi milina sebstva, tudi če je poziralo za naslovnico ali nastopalo v filmu, tisto globoko jedro obraza, ki je resnično, čisto, brezmadežno, le rahlo spreminjajoče skozi življenjski cikel, milo in eterično, tiho obstaja. Fotografija ujame obraz, zajame portretiranca, ki pa na fotografiji okamni in zamrzne v podobo. Ob pogledu na fotografijo se zgodi efekt distanciranosti, fotografija, ne glede na to, kolikokrat se lahko reproducira slika, je ujeta v času in prostoru, ki pripada nekemu drugemu času, ki ga več ni in nikoli ne bo. Ujet je kalup, oris podobe, ki pa je samo to.

Oris zapolnimo mi, ki oživljamo podobo s spomini na takratno počutje, karakterni značaj, svetlobo v dnevu, vonjem v zraku. Mi smo tisti, ki oživljamo obraze, jih upravljamo in ustvarjamo in z njimi živimo, vdihujemo življenje podobam skozi tok svojih spominov, ki jih vidimo v fotografijah podob.

Jedra obrazov se ne spreminjajo veliko. Po mnogih letih srečate starega prijatelja in ob pogledu v prijateljev obraz poveste, da je še vedno isti, kot je bil pred desetimi leti. Prijateljevo notranje jedro obraza se ne spreminja dosti. In tukaj zaznavamo utrinke čistine sebstva, utrinke človečnosti, ujete v šelestenju izraznosti in njihovih podobah. Izraznost takšne vrste prepoznavnosti obraza se nam seveda zgodi pri tistih ljudeh, ki so nam blizu ali so bili blizu dalj časa. Naši pravi obrazi se skozi življenje spreminjajo bolj malo.

Ko pridemo do mejnika jedra obraza, sebstva, se proces raziskovanja pomakne še korak naprej in potopi še globlje. Vsako jedro obraza nosi svojo specifično avro, enkratni oris neponovljivega trenutka, ujetega v podobo. Tukaj nastopi čistina sebstva, ki jo raziskujemo naprej v slikarskem svetu. Nahajamo se v prostorskem razstavišču mnogoterih pogledov, pri čemer so nekateri od njih usmerjeni v nas in nekateri v zasuku in zamiku obrnjeni stran. Veliki del komunikacijskega dialoga teče skozi neposredno mnogovrstnost in izraznost oči, pogledov, ki nas spremljalo med vsakim korakom.

V slikah Fortune Lazar se poglobljamo v globino človeškega značaja. Podobe, ki so na meji, da postanejo objekt opazovalca, se v svoji držbi, procesu in ustvarjenosti izmikajo takšnemu

poimenovanju, saj v svoji prezenci, z direktnim pogledom ali indirektnim, držijo močno ogledalo nazaj opazovalcu. Vzpostavljen je zbir samorefleksij, podob obrazov, načinov gledanja in opazovanja in pomen pogleda nase, ki želi prodreti do jedra in obraznega sebstva.

Podobe v slikah se polastijo lastnega impulza življenja in se ločijo od realizma človeške realnosti, upodobljenega znotraj fotografskega meljeja, in zaživijo v mediju slikarstva, v katerem so primesi, silnice in komponente slikarskega sveta drugačne od fotografskega. Podobe obrazov nosijo v svoji figuraliki ščepec telesnosti, ki vodeni. Nekatero podobe se skoraj stapljajo z barvo in v svoji razpršenosti zlivajo in prehajajo, druge so ustvarjene v risarski tehniki in usmerjene v raziskovanje drže, strukture, kompozicije in jasnosti prikazanega nežnega realizma notranjosti.

Zorni kot subjekta je v večini primerov neposreden in vabi k dialogu. V strukturi slikarske estetike se nam kreira več vrst palet. Ena izmed njih je paleta, ustvarjena iz inspiracijskega vira karakterne izraznosti obrazov. Paleta izraznosti obrazov zajema karakternost močne prezenze, provokativnosti in zemeljskosti, kar umetnica sidra s temnejšimi ploskvami in strogimi linijami, s čimer ustvarja večjo dramatičnost, tridimenzionalnost in živost podobe. Kontrapol zemeljskemu prikazu nosi nežna transparentnost barv, lirično poetična zasanjanost obrazov s fluidno milino in lepoto, nežnostjo in ranljivostjo, ki je dosežena v rahločutnosti transparentnega akvarelnega medija. Nežne bežnosti trenutka so ujete, a neumestljive v čas in prostor. V podobah obrazov je tok časa neprisoten. Že s tem načinom in pristopom se zavestno pomaknemo v polje notranjega opazovanja, kulise neobstoječnosti in s tem še dodatno ojačane konfrontacije posameznika do vidne podobe, ki vzbuja samorefleksijo. Neobstoječi časovni preskoki so možni doseči le razdalje v spominu, saj se dragocenost obraza in njegove podobe nahaja v naših osebnih spominih, ki jih hranimo.

V poglobljenem svetu slikarskega metjeja Fortune Lazar se išče čistina avre obraza, globlji pogled in vpogled nas samih, kaj vidimo in kaj sporočamo, kje so meje nevidnih mask in pravih mask, resničnih obrazov, ki jih ljubimo, in tistih, ki jih odklanjamo. A ko pridemo do sebstva, zagledamo le za trenutek utrinek večnosti, ki smo jo za hip ujeli v podobi obrazov, naših ali drugih.

– Nina Šardi

BIOGRAFIJA

Spletna stran

Fortuna Lazar, rojena leta 1982 v Murski Soboti, je profesorica likovne umetnosti v Lendavi. Po končani likovni pedagogiki v Mariboru je svoje znanje in ustvarjalnost posvetila poučevanju ter poustvarjanju umetnosti v šolskem okolju. Lastne ideje izraža predvsem z akvarelno tehniko z motiviko ženskih portretov. Leta 2014 je razstavljala v produkcijsko-razstavnem prostoru zavoda Uho-Okno, Centralni postaji v Mariboru. Leto pozneje so bile njene ilustracije objavljene v številkah revije Modna. Leta pozneje je bilo njeno ustvarjanje podrejeno materinstvu, zdaj pa se z novimi deli prvič po dolgem času spet predstavlja.